NATURA JURIDICĂ A PRESTAȚIILOR DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ FURNIZATE PERSOANELOR AFLATE ÎN SITUAȚIE DE RISC

Ana SACARA

Doctorandă, Lector universitar, Universitatea de Stat din Comrat,

or. Comrat, Republica Moldova

e-mail: anisoara91@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-9458-0805>

Asistența socială reprezintă o verigă importantă a sistemului național de protecție socială, prin intermediul căreia statul își i-a angajamentul de a proteja și a susține persoanele și familiile care se află în situații de risc sau vulnerabilitate. Natura vulnerabilității ține de: starea materială precară, starea fizică și de sănătate, statutul familial (familii mono-parentale, orfani), expunere la situații de violență etc. În vederea prevenirii și anihilării riscurilor sociale, instituțiile de stat cu funcții sociale, acordă cetățenilor nevoiași o gamă de prestații sociale în scopul atenuării inegalităților existente, integrării normale în societate și recăpătarea propriei autonomii. În cadrul prezentului articol, vom identifica problemele sistemului de prestații sociale, care fac ca scopul și obiectivele acordării acestor suporturi monetare să rămână pur ideologice, deoarece acestea nu asigură o îmbunătățire vizibilă a condițiilor de trai. În opinia autorului, politica socială a statului trebuie să fie îndreptată spre combaterea din timp a cauzelor ce duc la apariția riscului de sărăcie, și să nu se implice postfactum, când o bună parte din cetățenii noștri se află în situație de sărăcie absolută. În acest context, se constată că toate reformele, politicile și deciziile bugetare, indiferent de domeniul pe care îl reglementează (educație, agricultură, economie, construcție), influențează negativ sau pozitiv asupra bunăstării familiei, trebuie să fie îndreptate spre dezvoltarea sănătoasă a oricărei familii în Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: asistență socială, servicii sociale, prestații sociale, sprijin monetar, persoane în situații de risc.

LEGAL NATURE OF SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS PROVIDED TO PERSONS AT RISK

Social assistance is an important link in the national social protection system, through which the state is committed to protecting and supporting people and families who are at risk or vulnerable. The nature of the vulnerability depends on poor material condition, physical and health status, family status (single-parent families, orphans), exposure to situations of violence, etc. To prevent and annihilate social risks, state institutions with social functions provide citizens in need with a range of social benefits to alleviate existing inequalities, normal integration into society and regain their autonomy. In this article, we will identify the problems of the social benefits system, which make the purpose and objectives of providing these monetary supports remain purely ideological, because they do not ensure a visible improvement in living conditions. In the author's opinion, the state's social policy must be aimed at combating in time the causes that lead to the risk of poverty, and not get involved post factum, when a large part of our citizens are in a situation of absolute poverty. In this context, it is found that all reforms, policies, and budgetary decisions, regardless of the field they regulate (education, agriculture, economy, construction), negatively or positively influence the well-being of the family, and must be directed towards the healthy development of families in the Republic of Moldova.

Keywords: social assistance, social services, social benefits, monetary support, persons at risk.

NATURE JURIDIQUE DES PRESTATIONS D'AIDE SOCIALE FOURNI AUX PERSONNES QUI SE TROUVENT EN SITUATION DE RISQUE

L'assistance sociale est un maillon important du système national de protection sociale, par lequel l'État s'engage à protéger et à soutenir les personnes et les familles qui se trouvent en situation de risque ou de vulnérabilité. La nature de la vulnérabilité concerne: le mauvais état matériel, l'état physique et de santé, la situation familiale (familles monoparentales, orphelins), l'exposition à des situations de violence, etc. Afin de prévenir et d'annihiler les risques sociaux, les institutions étatiques dotées de fonctions sociales accordent aux citoyens dans le besoin une gamme de prestations sociales afin de réduire les inégalités existantes, une intégration normale dans la société et de retrouver leur autonomie. Dans le cadre de l'article donné, nous identifierons les problèmes du système de prestations sociales, qui font que le but et les objectifs de l'octroi de ces soutiens monétaires restent purement idéologiques, car ils n'assurent pas une amélioration notable des conditions de vie. Selon l'auteur, la politique sociale de l'État doit être orientée vers la lutte contre les causes qui conduisent à l'émergence du risque de pauvreté, et ne pas impliquer le post factum, lorsqu'une bonne partie de nos citoyens sont en situation de pauvreté absolue. Dans ce contexte, il est constaté que toutes les réformes, politiques et décisions budgétaires, quel que soit le domaine qu'elles réglementent (éducation, agriculture, économie, construction), influencent négativement ou positivement le bien-être familial, doivent être orientées vers le développement sain de toute famille en République de Moldova.

Mots-clés : aide sociale, services sociaux, prestations sociales, soutien monétaire, personnes en situation de risque.

ПРАВОВАЯ ПРИРОДА СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ, ПРЕДОСТАВЛЯЕМОЙ ЛИЦАМ ИЗ ГРУППЫ РИСКА

Социальная помощь является важным звеном в национальной системе социальной защиты, через которую государство берет на себя обязательство защищать и поддерживать людей и семьи, которые находятся в группе риска. Характер уязвимости зависит от множества факторов: плохого материального положения, физического состояния и состояния здоровья, семейного положения (неполные семьи, сироты), подверженности ситуациям насилия и т. д. В целях предотвращения и устранения социальных рисков, государственные институты с социальными функциями предоставляют нуждающимся гражданам ряд социальных льгот с целью уменьшения существующего неравенства, нормальной интеграции в общество и восстановления их автономии. В данной статье мы пытаемся обозначить проблемы системы социальных льгот, из-за которых цель и задачи предоставления денежной поддержки остаются чисто идеологическими, поскольку они не обеспечивают видимого улучшения условий жизни. По мнению автора, социальная политика государства должна быть направлена на своевременную борьбу с причинами, приводящими к бедности, а не вмешиваться постфактум, когда значительная часть наших граждан находится в ситуации абсолютной бедности. В этом контексте, все реформы, политика и бюджетные решения, независимо от области, которую они регулируют (образование, сельское хозяйство, экономика, строительство), отрицательно или положительно влияют ли они на благосостояние семьи, должны быть направлены на обеспечение здорового образа жизни и развитие любой семьи в Республике Молдова.

Ключевые слова: социальная помощь, социальные услуги, социальные выплаты, денежная поддержка, лица из группы риска.

Introducere

Asistența socială reprezintă o verigă importantă a sistemului național de protecție socială, prin intermediul căreia statul își i-a angajamentul de a proteja și a susține persoanele și familiile care se

afă în situații de risc sau vulnerabilitate. Natura vulnerabilității ține de: starea materială precară, starea fizică și de sănătate, statutul familial (familii monoparentale, orfani), expunere la situații de violență etc.

Idei principale ale cercetării

Conform normelor legale, sistemul asistenței sociale este format din două componente de bază: *servicii sociale* și *prestații sociale* iar, instituția asistență socială reglementează cadrul legal de instituire, administrare, finanțare, monitorizare și evaluare a acestora. Măsurile de asistență socială sunt acordate cu scopul dezvoltării capacităților individuale sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale, asigurarea un trai decent și promovarea principiilor de incluziune și coeziune socială. Dacă funcția de bază a asistenței de tip financiar este, de regulă, recuperatorie, cea a serviciilor sociale este atât de recuperare cât și de prevenție. Pentru eficiența unui sistem de asistență socială integrat, coerent, cele două componente sunt complementare, se presupune reciproc, dezvoltarea lor realizându-se numai împreună, simultan. Cele două elemente, asigură doar împreună, prin funcțiile lor, refacerea graduală a celor marginalizați, dar și prevenția unor viitoare riscuri ce pot să apară [4, p. 132]. Autorii, Wilinson R. G., Pickett K, Chafer C., susțin necesitatea suportului statului pentru grupurile sociale dezavantajate sau pentru reducerea inegalității sociale, argumentul principal fiind unul pragmatic: lipsa intervenției determină creșterea problemelor sociale, fapt care înseamnă un cost semnificativ plătit de către societate pentru atenuarea acestora sau au determinat de efecte generate [3, p.8]. Noi susținem pe deplin opinia autorilor, deoarece, nesoluționarea problemelor sociale în timp, duce la o acutizare a acestora și în consecință la multiplicarea acestora, s-au chiar la intuierea blocajelor sociale, din aceste considerente, instituțiile statului trebuie să reacționeze prompt și eficient prin intermediul mecanismelor și instrumentelor disponibile în vederea soluționării și prevenirii acestora.

Scopul de bază a asistenței sociale este de a ajuta persoanele aflate în situații de vulnerabilitate prin intermediul acordării unui suport material, financiar, psihologic, apt să răspundă nevoilor persoane-

lor socialmente vulnerabile. În prezent, sistemul de asistență socială din RM, este unul complex, care prevede o gamă largă de prestații în formă monetară, majoritatea prestațiilor sociale sunt furnizate în baza principiului categorial, neavând scopul de a reduce sărăcia. Aceste prestații sunt acordate pentru merite deosebite față de stat, și din aceste considerente, nu are importanță nivelul de bunăstare a beneficiarilor și nici veniturile familiei, astfel, în opinia noastră acestea rămân ineficiente în reducerea sărăciei și combaterea situațiilor generatoare de riscuri sociale. Axarea pe categorii a majorității prestațiilor de asistență socială a dus la apariția unui sistem de protecție socială bazat pe drepturi, caracterizat prin cost-ineficiență și performanță slabă la capitolul echitate. Din cauza prevalenței transferurilor pe categorii, sistemul de asistență socială determină insuficiente prioritatea celor mai pauperizate segmente sociale [8, p.15]. Mai mult ca atât, în condițiile unei restrângerii bugetare, RM trebuie să dezvolte un sistem de prestații sociale direcționat în vederea sprijinirii persoanelor nevoiașe, deoarece avem o societate afectată pe larg de sărăcie care diminuează nivelul de bunăstare al cetățenilor, iar consecințele negative ale programelor sociale ineficiente vor fi resimțite și în viitor.

Contrar exigențelor Legii cu privire la asistență socială, până în anul 2008, politica de asistență socială se baza pe un sistem de acordare a prestațiilor sociale în temeiul principiilor categoriale, care a avut efecte limitate, deoarece ajutoarele n-au fost orientate în totalitate spre cele mai nevoiașe familii și grupuri sociale, ca urmare a faptului că la stabilirea acestora nu se ținea cont de nivelul bunăstării [6, art. 5]. Astfel, în anul 2008, sistemul prestațiilor sociale a fost supus modernizării și au fost introduse prestații sociale selective care ținesc persoanele supuse sărăciei, și este acordat în urma testării mijloacelor de trai ale familiei. Testarea mijloacelor este procesul de stabilire a tuturor veniturilor: individuale sau

familiale. Deci, în cazul testării mijloacelor de trai, asistenței sociale, prin intermediul anchetei sociale, *evaluează veniturile* bănești, care pot proveni din asigurări sociale de stat, indemnizații, ajutoare cu caracter permanent și alte creanțe legale etc, precum și *evaluează bunurile mobile și imobile* care se află în proprietatea ori în folosința solicitantului.

Conform doctrinei române, prestațiile sociale sunt definite ca forme de transfer, prin care se realizează alocarea de bunuri și servicii către indivizi sau familie prin respectarea unui set de reguli (afi lierea la un sistem de asigurări, existența unor criterii de acordare și pot fi acordate în bani (pensii, indemnizații de șomaj, alocații pentru copii, ajutor social etc) sau în natură (rechizite pentru școlarii din familiile cu veniturile mici etc.) [p.11-19]. Noi considerăm, că prestațiile sociale de asistență socială pot fi sume bănești necontributorii sau prestații în natură, finanțate din bugetul de stat, care se acordă persoanelor care se află în diverse situații de dificultate sau anumitor grupuri sociale care întrunesc condițiile de eligibilitate prevăzute de legislația în vigoare. Acestea sunt furnizate în scopul asigurării unui standard minim de trai, susținerii familiilor cu copii și garantarea exercitării de către persoanele cu dizabilități a drepturilor și libertăților prevăzute de legislația în vigoare. Furnizarea prestațiilor sociale este condiționată de aflarea solicitanților în starea de nevoie socială, ceea ce constituie un ansamblu de nevoi, a căror satisfacere contribuie la asigurarea unui nivel adecvat de bunăstare.

Prestațiile sociale sunt programe acordate tuturor, în conformitate cu principiul solidarității sociale fără obligația achitării vreoa unei contribuții sociale ca în cazul asigurării sociale. Sistemul prestațiilor sociale din RM cuprinde: compensații, alocații, indemnizații, ajutor social, material și de altă natură.

Prestațiile sociale la momentul de față reprezintă un instrument important de susținere financiară a grupurilor sociale care se confruntă cu diverse ris-

curi sociale cum ar fi: dizabilitate, deprivare materială etc. Însă cu regret putem constata, că avem un număr mare de prestații sociale, însă cuantumul foarte redus al acestor beneficii monetare, face ca scopul și obiectivele acordării acestor suporturi monetare să rămână pur ideologice, deoarece acestea nu asigură o îmbunătățire vizibilă a condițiilor de trai. *Beneficiile oferite de programul de asistență socială nu acoperă încă coșul minim de consum al unei familii, ceea ce limitează capacitatea sa de reducere a sărăciei. Valorile de asistență socială sunt prea reduse și reprezintă doar o mică parte din nevoia creată de un șoc* [10, p. 180]. Astfel, valoarea mizeră a prestațiilor sociale au o contribuție modestă la ridicarea veniturilor beneficiarilor și implicit la reducerea sărăciei, ceea ce în consecință duce la o creștere considerabilă a numărului de persoane care trăiesc sub pragul sărăciei. Conform datelor prezentate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, numărul de beneficiari de ajutoare sociale în ultimii ani este în creștere, ceea ce înseamnă că din an în an, populația RM trăiește din ce în ce mai rău. Conform unui studiu realizat, familiile ale căror sursa principală de venit sunt prestațiile sociale înregistrează un risc crescut de sărăcie. Ceea ce este un fapt alarmant, și cu regret, putem constata, că statul nostru nu-și îndeplinește funcția de bază *de a asigura un nivel de trai decent tuturor membrilor societății*.

Astfel, observăm că reducerea sărăciei este posibilă doar prin ridicarea cuantumului prestațiilor sociale și prin îndreptarea politicilor sociale în direcția managementului pe termen lung a factorilor generatori de risc social. Astfel, considerăm că în vederea perfecționării sistemului de prestații sociale în vederea sporirii eficienței și impactului asupra bunăstării populației, este necesar să adoptăm o Metodologie de Calcul al valorii prestațiilor sociale. Astfel, vom dispune de o bază normativă, care în conformitate anumiți indicatori, ca de exemplu, coșul minim de consum, salariul mediu pe economie, salariul minim

garantat etc, va stabili întemeiat, obiectiv și realist cuantumul prestațiilor sociale, care vor asigura un nivel minim de trai.

O altă problemă care împiedică funcționarea normală a sistemului de prestații sociale identificată de specialiști este: *lipsa unui buget special care ar finanța formele asistenței sociale*. Astfel, în prezent, măsurile asistenței sociale nu au o bază clară de finanțare, serviciile sociale și unele prestații sociale sunt finanțate din bugetul de stat, iar alocațiile, compensațiile sunt finanțate din bugetul asigurărilor sociale de stat. Astfel, bugetul inseparabil al asigurărilor sociale și a asistenței sociale împiedică dezvoltarea ambelor sisteme, menite să îndeplinească funcții complet diferite. Lipsa unui buget aparte a sistemului de asistență socială împiedică: determinarea fundamentată a mărimii cerințelor și a resurselor bănești necesare; evidențierea contingentului de persoane, ce într-adevăr au nevoie de ajutor financiar, de crearea și ținerii unui registru corespunzător; raționalizarea tipurilor de beneficii și compensații, formele și termenelor de acordare a acestora; administrarea eficientă și transparentă a întregului proces de acordare a ajutorului financiar [5, p.9]. Noi împărtășim opinia experților, mai mult ca atât, considerăm prezența unui buget distinct al asistenței sociale ar oferi posibilitatea planificării eficiente al resurselor financiare în conformitate cu necesitățile beneficiarilor, iar lipsa acestuia impune o finanțare joasă, care nu permite să adaptăm cuantumul prestațiilor sociale în conformitate cu cerințele și necesitățile beneficiarilor.

Așa cum se poate constata, legislația RM, prevede la momentul actual o gamă largă de prestații sociale în formă monetară, ce vin în sprijinul unor categorii sociale ce nu pot fi considerate unitare. În pofida faptului că sunt multe la număr, transferurile de asistență socială contribuie puțin la bunăstarea persoanelor nevoiașе. Aceasta subliniază suportul financiar insuficient oferit celor mai nevoiași be-

neficiari și eficiența administrativă precară reieșind din costurile administrative pentru achitarea multiplelor prestații de asistență socială mici [8, p. 97]. O bună parte din prestațiile sociale sunt acordate în baza apartenenței la o anumită categorie socială ca în cazul participanților la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobil, veterani de război etc., indiferent de venitul acestora și nivelul de trai, în acest context, remarcăm că deseori, familiile acestora nu sunt considerate printre cele mai sărace. Republica Moldova direcționează o parte considerabil de redusă din fondurile alocate în vederea finanțării prestațiilor sociale menite să combată sărăcia, potrivit experților Băncii Mondiale „sistemul de asistență socială din RM este dominat de prestațiile sociale categoriale, acestea acoperind 60% din bugetul asistenței sociale, din acest motiv eficiența sistemului este scăzută [2, p. 2]”. Noi susținem opinia experților, deoarece obiectivul primordial al asistenței sociale este atenuarea sărăciei și promovarea incluziunii sociale, din aceste considerente în prim plan trebuie să se fie satisfăcute și asigurate necesitățile persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate financiară. În prezent se alocă fonduri modeste în vederea finanțării asistenței sociale, de aceea, este necesar să utilizăm eficient aceste fonduri, focalizând eforturile bugetare pentru finanțarea prestațiilor sociale furnizate persoanelor care se confruntă cu riscul social sărăcia, iar prestațiile sociale de tip categorial să fie excluse de pe linia asistenței sociale. În acest sens, considerăm, că prestațiile categoriale acordate veteranilor de război, persoanelor care au participat la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobil etc. trebuie să fie finanțate din alte capitole ale bugetului de stat. Susținem opinia experților potrivit căreia, pentru a fi în stare să ofere suport mai semnificativ la venituri unui număr mai mare de persoane pauperizate, Guvernul trebuie să continue consolidarea multiplelor prestații oferite anumitor categorii de persoane, ce va permite re-

direcționarea resurselor la transferurile bazate pe evaluarea mijloacelor. Aceasta va spori eficiența alocațiilor din sistemul de asistență socială [8, p. 98]. Mai mult ca atât, oficialii europeni consideră că garantarea unui prag minim al demnității tuturor celor care pot beneficia de el prin fuzionarea celui mai mare număr de prestații sociale [11].

O altă problemă care îngreunează realizarea scopului acordării prestațiilor sociale este *lipsa unei baze de date la nivel național* care ar conține informații despre numărul total de beneficiari de prestații sociale. Astfel, în prezent, nici o instituție nu dispune de informații referitoare la numărul real al beneficiarilor, cât și numărul prestațiilor sociale de care aceștia beneficiază. În consecință, avem suprapunerea prestațiilor sociale, deoarece unui beneficiar i se poate furniza concomitent mai multe tipuri de prestații sociale categoriale, care sunt acordate nu întotdeauna celor care se află în nevoie. În opinia noastră, în condițiile mijloacelor financiare limitate și în scopul utilizării eficiente a mijloacelor financiare alocate este oportun de a adopta mecanisme de evidență a beneficiarilor de asistență și a tipurilor de prestații pentru a acorda asistență socială în conformitate cu principiul echității sociale și direcționarea asistenței sociale către acele grupuri sociale care se confruntă cu riscurile sociale existente în societatea contemporană. Unii specialiști consideră că introducerea evidenței personificate pe persoane ar permite: efectuarea monitorizării asistenței financiare, acordate diferitor beneficiari; obținerea de informații permanente pentru evaluarea influenței unuia sau altui tip de alocație asupra situației unor grupuri concrete de beneficiari; formarea și realizarea unor propuneri argumentate pentru reglementarea tipurilor, mărimii beneficiilor și condițiilor de acordare a lor [5, p. 34].

Fraudele și erorile în accesarea prestațiilor sociale. Cum am menționat anterior, ajutorul pentru perioada rece a anului și ajutorul social se acordă

în baza anchetei sociale, care este întocmită de asistentul social. Majoritatea solicitanților de asistență socială sunt onești, dar avem și persoane care prezintă informații eronate cu privire la veniturile și bunurile aflate în proprietate și posesie, și din motiv că specialiștii nu verifică de facto situația financiară a solicitantului, duce la încasarea veniturilor frauduloase, în unele cazuri, chiar beneficiarii se află peste hotarele RM, dar primesc ajutor social/ajutor pentru perioada rece a anului. Conform principiului *“responsabilitatea personală a beneficiarului de asistență socială”* pentru a beneficia de una dintre formele asistenței sociale, beneficiarul completează o cerere și o declarație pentru cererea depusă, unde se obligă să prezinte informații veridice, în caz contrar fiind nevoit să ramburseze suma primită incorrect. Legea cu privire la ajutorul material stipulează *“în cazul prezentării unor informații incomplete, greșite sau al neinformării despre schimbările ce au intervenit în structura și cuantumul veniturilor sau în circumstanțele familiei, fapt ce a influențat cuantumul ajutorului social și/sau acordarea dreptului la ajutor pentru perioada rece a anului, beneficiarul restituie întreaga sumă care i-a fost plătită nejustificat, în opinia noastră, această normă nu este suficientă pentru a responsabiliza beneficiarii de asistență socială care au încasat sume frauduloase, din aceste considerente, oportun ar fi să completăm legislația contravențională cu un articol care ar prevedea mecanisme de atragere la răspundere solicitanții de asistență socială care prezintă informații incomplete sau eronate.*

De asemenea practica arată că în procesul de evaluare a bunurilor și veniturilor sunt comise erori din partea specialiștilor, care din lipsă de profesionalism, din neatenție evaluează neintenționat/intenționat veniturile solicitantului, și stabilesc ajutor social sau ajutor pentru perioada rece a anului în lipsa actelor confirmative. Astfel, în cazul depistării încălcărilor din partea asistenților sociali, aceștia sunt atrași

la răspundere disciplinară în temeiul art. 206 Codul Muncii și sancționați sub formă de: avertizare, mustrare, mustrare aspră și concediere. Noi considerăm, oportun, atragerea la răspundere contravențională a solicitanților care oferă informații eronate și specialiștii care activează în cadrul secțiilor de asistență socială, deoarece, numai așa vor fi responsabilizați solicitanții de asistență socială, să prezinte informații veridice și să anunțe asistentul social despre modificarea statutului ocupațional iar, structurile de asistență socială vor fi mai precauți și vigilenți în vederea acordării și stabilirii dreptului la prestațiile sociale prevăzute de legislația socială. În aceste condiții vor fi combătute actele ilegale și încasarea sumelor frauduloase în domeniul asistenței sociale.

O altă problemă majoră este *lipsa de informare a populației despre măsurile de asistență socială*. Datorită faptului că nu există un document de bază care ar prevedea categoriile de beneficiari, condițiile de elegibilitate și forme de asistență socială populația nu este informată despre măsurile și acțiunile de asistență socială. Asistenții sociali comunitari datorită volumului mare de lucru, nu dispun de timp pentru a informa cetățenii despre prestațiile și serviciile de care aceștia pot beneficia. De aceea deseori, persoanele eligibile nu se adresează pentru a beneficia de prestațiile sociale, deoarece aceștia nu sunt informați despre drepturile fundamentale. În acest context, considerăm oportun, de a stabili printre domeniile prioritare a secțiilor de asistență socială, obligația de a informa populația accesibil și pe înțelesul fiecăruia despre drepturile sociale pe care legea le prevede. Astfel, va contribui la sporirea accesibilității formelor de asistență socială, încât, cei care se încadrează într-o categorie socială vulnerabilă, vor avea posibilitatea să-și realizeze dreptul la asistență socială fără nici un impediment. Totodată, considerăm că accesul neîngrădit la prestații și servicii sociale va contribui la consolidarea coeziunii sociale și va reduce semnificativ

excluderea socială. Mai mult ca atât, în prezent nu dispunem de un regulament care ar ghida asistenții sociali în identificarea persoanelor socialmente vulnerabile, din aceste considerente ar fi oportun, adoptarea unei Metodologii de identificare a persoanelor și familiilor marginalizate, care va asigura ca nici o persoană vulnerabilă să nu rămână în afara sistemului de asistență socială.

O altă provocare care stă în fața autorităților publice în procesul de acordare a prestațiilor sociale monetare este *neadmiterea creării unei dependențe a beneficiarilor de prestațiile sociale*. Unii experți consideră că sistemul de prestații este „o sabie cu două tăișuri” pentru mulți săraci. Pe de o parte, acesta nu le permite să ajungă în sărăcie extremă, pe de altă parte îi împiedică să adopte strategii care le-ar spori încrederea în sine pentru ca ei să poată ieși din sărăcie [12, p. 32]. Noi considerăm că prestațiile sociale trebuie construite în așa mod, în care să încurajeze angajarea în câmpul muncii. În RM nu avem o coeziune suficientă între asistența socială și politica de ocupare a forței de muncă, care ar fi o soluție realistă și oportună, care va contribui considerabil la redobândirea independenței financiare a beneficiarilor de prestații sociale. În acest context, considerăm oportun, instituirea unor facilități și stimulente pentru beneficiarii de ajutor social sau ajutor pentru perioada rece a anului care se încadrează în câmpul muncii sau încep o activitate pe cont propriu. Un exemplu elocvent prevede legislația României, astfel „în situația în care persoanele cărora li se acordă beneficii de asistență socială se încadrează/reîncadrează în muncă, își reiau activitatea profesională sau încep o activitate pe cont propriu, acestea pot beneficia, după caz, de: majorări ale beneficiului de asistență socială acordat; prelungirea perioadei de acordare a beneficiului de asistență socială cu maxim 3 luni, începând cu luna încadrării în muncă; stimulente pentru suplinirea unor servicii sociale și alte drepturi [1, p. 297]”.

Concluzii

În opinia noastră, legislația asistenței sociale trebuie completată măsuri de ajutorare active care ar încuraja persoanele de a depăși situația de vulnerabilitate și dependența de sistemul de asistență socială. Mai mult ca atât, considerăm că o colaborare strânsă a Direcțiilor de asistență socială teritoriale cu oficiile teritoriale de ocupare a forței de muncă, vor da rezultate notabile în vederea consultării și îndrumării spre angajare a beneficiarilor de prestații sociale în câmpul muncii. În aceste sens, se atestă cazuri, mai ales în zonele rurale, când persoanele doresc să obțină un loc de muncă, dar nu cunosc unde ar putea să se adreseze în vederea reinsertiei pe piața muncii. Astfel, pentru cei apti de muncă, obținerea unui loc de muncă reprezintă calea cea mai sigură de ieșire din sărăcie [11].

De asemenea, considerăm că combinarea măsurilor active de ajutorare cu cele pasive va contribui la direcționarea eficientă a resurselor financiare alocate, în așa mod, încât prestațiile sociale să ajungă la cei săraci care din motive obiective nu-și pot asigura un minim de existență. Autoritățile nu trebuie să creeze condiții care să încurajeze comoditatea persoanelor care trăiesc din prestațiile sociale astfel, persoanele leneșe care nu doresc să muncească trebuie să fie privați de dreptul de a accesa suportul financiar din partea statului.

În prezent, nivelul de trai al cetățenilor RM este foarte scăzut, iar conform datelor parvenite de la BNS, circa 40% din populație trăiește la un nivel de venituri inferior minimului de existență. Iar pentru multe familii, prestațiile sociale reprezintă unica sursă de venit, însă cu regret constatăm, că beneficiarii formelor de asistență socială rămân a fi persoane aflate în situație de dificultate financiară, iar sprijinul financiar acordat are un impact nesemnificativ și nu este suficient ca nevoile elementare să fie satisfăcute. În opinia noastră, este absolut necesar să fie adoptate

mai multe programe care ar avea drept scop eradicarea sărăciei și promovarea incluziunii sociale. La momentul actual Guvernul a aprobat Proiectul de lege cu privire la Strategia Națională de dezvoltare Moldova-2030. Unul dintre cele mai ambițioase obiective propuse este *atenuarea sărăciei și oportunități egale pentru grupurile vulnerabile ale societății*. Astfel, în vederea realizării obiectivul menționat se preconizează să se adopte politici sociale adecvate adresate persoanelor care se află în situație de dificultate financiară, și să nu se rezume doar la acordarea temporară a unor mijloace financiare, dar să-i abilitizeze din punct de vedere social și economic. Totodată, strategia menționată prevede modernizarea asistenței sociale prin intermediul următoarelor măsuri: consolidarea funcției preventive a asistenței sociale cu scopul reducerii vulnerabilității și sărăciei; îmbunătățirea accesibilității și transparenței schemelor de asistență socială și consolidarea potențialului de protecție a schemelor de asistență socială, prin consolidarea monitorizării impactului protecției sociale asupra celor mai vulnerabile grupuri de populație [10]. În opinia noastră, pentru a fi realizate cu succes aceste măsuri legislative, este necesar a fi prevăzute și dezvoltate într-o Strategie Națională Integrată de dezvoltare a asistenței sociale. Numai așa vor putea fi prevăzute obiective comune și direcții prioritare de dezvoltare. Noi considerăm că politica socială a statului trebuie să fie îndreptată spre combaterea din timp a cauzelor ce duc la apariția riscului de sărăcie și să nu se implice post-factum, când o bună parte din cetățenii noștri se află în situație de sărăcie absolută. În acest context, constatăm că toate reformele, politicile și deciziile bugetare, indiferent de domeniul pe care îl reglementează (educație, agricultură, economie, construcție), influențează negativ sau pozitiv asupra bunăstării familiei. Din aceste considerente, politicile adoptate trebuie să fie îndreptate spre dezvoltarea sănătoasă a oricărei familii în Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. ȚICLEA, Al., GEORGESCU, L. *Dreptul securității sociale*. Curs universitar. Ediția a VIII- a actualizată. Editura Universul Juridic. București, 2019.

2. Actualizare economică - Moldova, toamna 2019
Notă tematică specială: Asistența socială. <http://pubdocs.worldbank.org/en/328051574937579038/Moldova-Special-Focus-Note-Social-Assistance-November-2019-RO.pdf>

3. DORLING, D. *Injustice: Why social inequality persists*. The policy Press. 2011.

4. ZAMFIR, E., STĂNESCU, S., ARPINTE, D. *Asistența socială în România după 25 ani: Răspuns la problemele tranziției*. Cluj-Napoca, 2015.

5. Evaluarea eficienței asistenței sociale acordat unor categorii de populație prin intermediul programului de compensații nominative. Chișinău, 2003, p. 9.

6. Hotărârea Curții de Conturi privind Raportul auditului performanței “Sunt administrate eficient fondurile Programelor de ajutor social și direcționate către păturile defavorizate ale populației?” Publicată: 07.02.2014 în Monitorul Oficial nr. 27-34 art. 5.

7. Legea cu privire la ajutorul social, nr. 133 din

13.06.2008. Publicată: 30.09.2008, în MO nr. 179 art. 625.

8. DAVOLAS, M. E., BROWN, Bethany. Raportul Băncii Mondiale, Abordarea securității economice a persoanelor vârstnice în Moldova prin prisma drepturilor omului. 2017 <http://documents1.worldbank.org/curated/es/657251493392758897/pdf/112339-ROMANIAN-137p-Moldova-Aging-PostDM-FINAL-translated.pdf>

9. POPESCU, L. REBELEANU, A. *Structura serviciilor sociale*. Program de formare în practica asistenței sociale. MMS și F P. 11-19.

10. Proiectul de Lege pentru aprobarea Strategiei Naționale de dezvoltare “Moldova 2030” https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr40_12_0.pdf

11. Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european pentru coeziune socială și teritorială. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0758:FIN:RO:PDF>

12. Reforma asistenței sociale în Moldova. Evaluarea beneficiarilor. Raport Final. Octombrie 2007, p. 32

13. Studiu asupra Sistemului de Protecție Socială și Incluziunea Socială în Republica Moldova http://www.viitorul.org/files/Moldova_sumar_executiv_SPSI_Moldova_MD.pdf